

KUMAR VE ZARARLARI

Abdurrahman AKBAŞ

I- Konunun Plânı

- A. Kumar Kavramı
- B. Kumarın Ferde ve Aileye Zararları
- C. Kumarın Sosyal ve Ekonomik Zararları (kalkınma ve gelişmeyi negatif yönden etkilemesi açısından)
- D. Haksız kazanç ihtiva eden kumarın, manevi hayata zararı (dua ve sadakaların kabul olmasını engellemesi).
- E. Helal Kazanç Duyarlılığına Sahip olmanın Önemi

II- Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya öncelikle kumar kelimesinin ne anlama geldiği ifade edilir ve kumar kelimesi içerisine şans oyunlarının dahil olduğu vurgulanır. Yüce dinimiz İslam tarafından kumarın haram kılınmasının hikmet ve sebepleri üzerinde durulur. Özellikle kumarın sosyal ve ekonomik, aileye verdiği zararları ifade edilir. Daha sonra helal kazancın önemi, haram kazanç olan kumarın dünyevi ve uhrevi zararları ilgili ayet ve hadisler okunup açıklanır. Devamında kumar ve haram kazançtan korunmak için başvurulabilecek tedbirler anlatılır. Bu arada helal kazanç duyarlılığına sahip örnek şahsiyetlerin helal ve haram konusundaki tavır ve davranışlarına yer verilir. Müteakiben kazanılmış haram servetten arınmanın nasıl olacağı konusunda bilgi verilir.

III- Konunun Özet Sunumu

Kumar, aile fertlerini ve toplumu menfi yönde etkiler. Sosyal bunalımların kaynağı olan işsiz ve güçsüzlerin artmasına sebep olur. Bu yüzden Kumar ve şans oyunları ittifakla haramdır. Mâide sûresinin 90. âyetinde kumarın (meysir) ve şans oyunlarının (ezlâm) şeytan işi birer pislik olduğu bildirilmektedir. İnsanların bu oyunlara yönelmesi, emek harcamadan servet sahibi olma arzusundan kaynaklanmaktadır. Özellikle medyada yer alan bazı dizilerde gösterilen pembe hayatlar ve lüks yaşam isteği etken olmaktadır. Kumar düşkününü insanlar, çoğu kez hayatlarını zindan etmekte ve her şeylerini kaybetmektedirler. Ayrıca parasını kaybeden insan, kumar arkadaşları ile kavgaya tutuşur ve bu kavgaya

cinayete kadar da gidebilir. Kumar sonucu parasını ve malını kaybeden insan, dışarıda başladığı kavgayı ailesine kadar taşıyabilir. Aile içerisinde meydana gelen bu kavga, aile fertleri arasındaki sevginin ve saygının ortadan kalkmasına ve neticede aile yuvasının yıkılmasına yol açabilir. Vakit insan için çok önemli bir nimettir. Kumara bulaşan insanlar, Allah tarafından kendilerine bahşedilen bu nimeti zayi ederler ve zamanlarını Allah'ın hoşlanmadığı bir fiil ile harcarlar. Kumar, fertler arasında ve toplumda kin, nefret ve düşmanlık tohumlarının yeşermesine sebep olur

İslam'da asli ve tabii kazanç yolu emektir. Bu bakımdan Müslüman, çalışmadan başkalarının sırtından veya gayri meşru yollardan kazanç elde etmekten şiddetle sakınmalı; kazancının nereden ve nasıl geldiğine dikkat etmeli, kazancı temiz olmalı; hem kendini hem de aile fertlerini helâl gıda ile beslemelidir. Ayrıca Allah yolunda harcayacağı para da temiz bir şekilde kazanılmış olmalıdır. Haram yollardan kazanılmış paranın hayrı olmaz. Bir insanın duasının kabul olması için de helâl gıda ile beslenmesi şarttır.

IV- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ.

“Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: “Onlarda hem büyük günah, hem de insanlar için (bazı zahiri) yararlar vardır. Ama günahları yararlarından büyüktür.” Yine sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: “İhtiyaçtan arta kalanı.” Allah size âyetleri böyle açıklıyor ki düşünesiniz.”¹

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ.

“Ey iman edenler! Şarap kumar, dikili taşlar, fal ve şans okları birer şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan içki ve kumar yoluyla aranızda düşmanlık sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz değil mi?”²

Konu İşlenirken başvurulacak diğer ayetler:

1 Bakara, 2/219

2 Maide, 5/90-91.

Nisa:4/29; Bakara, 2/168; Maide 5/88.

V- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ ، "تَعَالَ أَقَامِرَكَ" فَلْيَتَصَدَّقْ.

“Bir kimse arkadaşına ‘Gel, seninle kumar oynayalım’ derse, (vazgeçip) hemen sadaka versin.”³

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ . عَلَيْهِ السَّلَامُ . كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ "

“Hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir şey yememiştir. Davut (a.s.) kendi el emeğiyle geçinirdi.”⁴

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا ، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ ، فَقَالَ تَعَالَى : { يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا } وَقَالَ تَعَالَى : { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ } ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ : يَا رَبِّ يَا رَبِّ ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ ، وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ ، ؟

Ebû Hüreyre radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: “Allah Teâlâ temizdir; sadece temiz olanları kabul eder. Allah Teâlâ peygamberlerine neyi emrettiyse mü'minlere de onu emretmiştir. Cenâb-ı Hak Peygamberlere: ‘Ey peygamberler! Temiz ve helâl olan şeylerden yiyin, iyi ve faydalı işler yapın!’ buyurmuştur. Mü'minlere de: ‘Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin’ buyurmuştur.” Resûl-i Ekrem daha sonra şunları söyledi: “Bir kimse Allah yolunda uzun seferler yapar. Saçı başı dağınık, toza toprağa bulanmış vaziyette ellerini gökyüzüne açarak: Yâ Rabbi! Yâ Rabbi! diye dua eder. Halbuki onun yediği haram, içtiği haram, gıdası haramdır. Böyle birinin duası nasıl kabul edilir!”⁵

النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ، يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

3 Buhârî, Edeb, 74. C.VII/98

4 Buhari, Büyü,15, III/IX

5 Müslim, Zekat 19, I/603, H.No: 65

الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ، فَمَنِ اتَّقَى
الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ، وَمَن وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرَعَى حَوْلَ الْحِمَى، يُوشِكُ
أَن يُوَاقِعَهُ. أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا إِنَّ حِمَى اللَّهِ فِي أَرْضِهِ مَحْرَمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ
مُضْغَةً إِذَا صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ. أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ " .

“Nu’mân İbni Beşîr (ra)Resûlullah (sav)i şöyle buyururken dinledim, dedi: “Helâl olan şeyler belli, haram olan şeyler bellidir. Bu ikisinin arasında, halkın birçoğunun helâl mi, haram mı olduğunu bilmediği şüpheli konular vardır. Şüpheli konulardan sakınanlar, dinini ve ırzını korumuş olur. Şüpheli konulardan sakınmayanlar ise gitgide harama dalar. Tıpkı sürüsünü başkasına ait bir arâzinin etrafında otlatan çoban gibi ki, onun bu arâziye girme tehlikesi vardır. Dikkat edin! Her padişahın girilmesi yasak bir arâzisi vardır. Unutmayın ki, Allah’ın yasak arâzisi de haram kıldığı şeylerdir. Şunu iyi bilin ki, insan vücudunda küçücük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi olursa, bütün vücut iyi olur. Eğer o bozulursa, bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalb'dir”⁶

VI- Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, III,1804, Eser Neşriyat, İstanbul,1979,

Hayreddin KARAMAN; Günlük Hayatımızda Helâller Haramlar, Nesil Yay. İstanbul 1987,

Yusuf KARDAVÎ, İslâm'da Helal Ve Haram, Hilal yayın, İstanbul,

Hamdi DÖNDÜREN; Delilleriyle Ticaret ve İktisat İlmihali, Erkam Yay. İstanbul 1993,

Bekir Ali BİLGİÇ, İslâm'da Kazanç Sistemi ve Çalışma Hayatı.

Yunus Vehbi YAVUZ; Çalışma Hayatı ve İslâm, Tuğra yay. İst.1992.

Halil GÜNENÇ; İslâm'da Ticaret, F.F.K. Kültür Yay. İstanbul, Trs.

M. Yaşar KANDEMİR; Örneklerle İslâm Ahlakı, Nesil yay. İstanbul

Hüseyin ATAY, Kur'an'a Göre İslâm'ın Temel Kuralları, MEB Yay.

6 Buhari, Büyü, 2, III/IV